

tekenen, handvaardigheid, textiele vormgeving

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Een ideaal portret

1 maximumscore 2

- positie van kunstenaars ten tijde van de renaissance (een van de volgende): 1
  - De kunstenaar zag zichzelf niet langer als louter ambachtsman, maar ook als intellectueel/als homo universalis / kunstenaars bekleedden belangrijke posities aan de hoven. Het past bij dit nieuwe zelfbewustzijn om jezelf te vereeuwigen.
  - Kunstenaars wedijverden met elkaar, met een zelfportret kon een kunstenaar laten zien wat hij in huis had / kon hij zijn kunnen (op het gebied van het portretteren) presenteren en opdrachtgevers interesseren / kon hij roem vergaren.
  - Vanuit het humanisme ontstond in de renaissance aandacht voor het individu / de eigen identiteit. Het past bij deze aandacht om een zelfportret te maken.
- Het beeld van de geportretteerde past hierbij, omdat (een van de volgende): 1
  - deze zelfbewust / vol vertrouwen de beschouwer aankijkt.
  - de wijze van schilderen getuigt van grote bekwaamheid / groots vertoon van kunnen, bijvoorbeeld in de manier waarop de mouw is weergegeven.
  - Titiaan ervoor kiest zichzelf af te beelden in voorname kleding (niet als ambachtsman).

2 maximumscore 2

- twee van de volgende:
- het natuurgetrouwe / levensechte karakter van het portret ("daar de gelaatskleur heel goed en levensecht was weergegeven en de haren zozeer van elkaar onderscheiden dat men ze had kunnen tellen, zoals ook het geval was met de steken van een zilvergrijs satijnen wambuis dat hij in dit portret schilderde".)
  - Het talent op jonge leeftijd ("niet ouder dan achttien jaar").
  - Het evenaren van de grote meester ("dat het voor een werk van Giorgone zou zijn gehouden als Titiaan er, tegen een donkere achtergrond, niet zijn naam op had gezet".)

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

3 maximumscore 2

twee van de volgende:

- drukwerk (etsen, prenten) waarin schilderijen werden gerepresenteerd (reproductiegrafiek)
- tekeningen naar een schilderij (van de maker zelf of van kunstenaars die een kopie maakten)
- schetsbladen (van de kunstenaar zelf die voorstudies maakte)
- geschilderde kopieën (van de schilder zelf of van kunstenaars die een kopie maakten)

per juist antwoord

1

4 maximumscore 2

twee van de volgende:

- De Italiaanse kunst van de renaissance gold als schoolvoorbeeld / zeer hoogstaand.
- Het kennen van de kunstgeschiedenis was een vereiste die in Rembrandts tijd van belang werd geacht. Met het verwijzen naar deze bekende voorbeelden toonde hij aan over de nodige kennis te beschikken.
- Hij kon door te kiezen voor deze grote meesters laten zien wat hij zelf waard was al schilder. / Op deze manier kon hij zich met hen meten.
- Rembrandt spiegelt zich aan de positie die deze kunstenaars innamen/kozen: de kunstenaar als voornaam persoon.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

5 maximumscore 2

Rembrandt baseert zijn zelfportret op dat van Titiaan, waarbij hij probeert dat op verschillende aspecten te overtreffen, zoals (twee van de volgende):

- (levendig) Rembrandt kiest voor meer levendigheid door gebruik van grotere licht-donkercontrasten. Rembrandt werkt vooral in bruintinten en kiest voor veel licht-schaduwwerking, bijvoorbeeld het gezicht dat veel licht vangt en de arm / mouw die in donkere tinten uit het schilderij lijkt te steken. (Bij Titiaan zijn de licht-donkerverschillen genuanceerder.)
- (realisme) Rembrandt kiest voor realisme in plaats van idealisering / het uitdrukking geven aan (oprechte) emotie / leven in het gezicht. De wijze waarop Rembrandt bijvoorbeeld ogen en mond weergeeft zorgt voor een 'open' of 'eerlijker' of levendiger gezicht. (Bij Titiaan is het gezicht eerder geïdealiseerd of verstild te noemen, oppervlakkiger.)
- (directer) Rembrandt kiest voor een opener houding / directer contact met de beschouwer, door een meer naar de beschouwer gedraaide hoofd- en lichaamshouding. (Titiaans portret is meer op afstand, ingetogen.)
- (stofuitdrukking) Rembrandt kiest voor het tonen van zijn kunnen in de weergave van verschillende stoffen / hij kiest voor een grotere variatie aan stoffen: bont met patroon, rijke stoffen met verschillende kleurbanen, kant en zilver. (Bij Titiaan is deze variatie kleiner.)
- Rembrandt kiest voor een diagonaal, licht vlak en kiest daarmee voor (een theatraal licht)effect in plaats van voor natuurlijke lichtval. (Bij Titiaan is het licht consistent en egaal, geconstrueerd vanuit de waarneming.)

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

6 maximumscore 3

- een van de volgende: 1
  - om te leren (In de zeventiende eeuw was het gangbaar / een vereiste dat je als leerling leert door het werk van een meester te kopiëren. / Op de school (in het atelier) leert de leerling door 'rapen'.)
  - om inspiratie op te doen (In de zeventiende eeuw was het gangbaar dat kunstenaars / leerlingen zich lieten inspireren door de traditie.)
  - om je kunnen te tonen (Het nabootsen van de handeling van de meester betekende dat je 'de ogen kon bedriegen' en dat was het doel van de schilderkunst.)
- Flink kopieert Rembrandt voor wat betreft de volgende onderdelen (twee van de volgende): 2
  - het werken met licht-donkercontrasten (tussen gezicht en kleding, en ook tussen kleding en glimmende versieringen)
  - het werken in aarde- of bruintinten
  - voorname kledingkeuze: Flink kiest voor vergelijkbare, donkere (voornamelijk) kleding en een baret (met zilveren versiering).
  - de keuze voor een realistische benadering in plaats van een idealiserende (bijvoorbeeld in de weergave van het gezicht)
  - de techniek: een gedetailleerd uitgewerkte stofuitdrukking afgewisseld met suggestieve delen

Opmerking

Als slechts één juist voorbeeld wordt genoemd, 1 scorepunt toekennen.

7 maximumscore 3

drie van de volgende:

- de tekenachtige, lineaire benadering (designo)
- gedetailleerde uitwerking (o.a. stofuitdrukking) gelijkmatig over het hele doek
- de onzichtbare penseelstreek
- het (afgewogen) gebruik van kleur: koel geel, blauw en rood (in plaats van warme aarde- / bruintinten)
- licht: een gelijkmatige en consistente belichting (van het eerste plan)
- ruimtebehandeling:
  - gebruik van lijnperspectief en/of een geschilderd doorkijkje
  - of
  - het gebruik van plans (voorgrond, midden en achtergrond / ondiepe kijkdoos-effect)
- een geposeerde houding
- de entourage / het interieur met vaas en pilasters

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

8 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Deze stijl was internationaal in de mode (onder andere aan het Engelse en Franse hof) en was daarom interessant voor de Amsterdamse burgerelite: zij konden zich zo meten met de internationale elite.
- In de nieuwe stijl van Flinck is sprake van meer idealisering en het is goed voorstelbaar dat de rijke burgers, zoals Suzanna van Baerle, zich liever op deze verfijnde en elegante wijze geportretteerd zagen (dan op de realistischere wijze van Rembrandts stijl).
- Deze stijl leende zich beter voor het (tot in detail) weergeven van rijkdom / pracht en praal, zoals kleding, sieraden en voorwerpen.
- Deze stijl leende zich beter voor het verwerken van symboliek / symbolische details en daarmee het vertellen van een verhaal, zoals (in dit geval) de parel en de tulp.

per juist antwoord

1

9 maximumscore 1

Popelier maakt gebruik van een vast format: hij reduceert zichzelf tot voorbeeldpop / voorbeeldmodel, telkens in dezelfde kleding, tegen eenzelfde witte achtergrond (eventueel met gebruik van een donker attribuut), hierdoor wordt benadrukt dat het om een standaard gaat.

10 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Popeliers gezichtsuitdrukkingen verraden een lichte spot / droogkomische humor, zijn werk is zichtbaar een parodie op het genre/de cultuur en daarmee een ironisch commentaar erop.
- Popelier maakt een officiële gids met 'geschreven regels' over de selfie-cultuur en becommentarieert daarmee de ogenschijnlijke ongedwongenheid/spontaniteit van de selfie-cultuur.
- Popelier perst zichzelf in tal van bekende selfieposes, maar doordat de gebruikelijke context/entourage mist, of doordat deze tot in het extreme is getrokken (cactus als natuur), toont hij het belachelijke karakter ervan.
- Popelier stelt zichzelf centraal in dit handboek en dat is te zien als een commentaar op de selfie-cultuur waarin de fotograaf zichzelf ook telkens weer centraal stelt.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

11 maximumscore 3

De regels die Popelier geeft / conventies die hij beschrijft of toont, zijn ook al aanwezig in het werk van Rembrandt en Flinck (drie van de volgende):

- De waarde van 'een interessante gezichtsuitdrukking' is een van de handelsmerken van Rembrandt (en zijn leerling Flinck).
- De waarde van een interessante / elegante pose (iets vasthouden, de stand van de handen) is zichtbaar in Flincks portret van Suzanna van Baerle.
- De waarde van een decoratieve / interessante achtergrond of omgeving is zichtbaar in Flincks portret van Suzanna van Baerle.
- Het belang van werken in de laatste mode is zichtbaar in Flincks portret van Suzanna van Baerle. (Flinck maakte een stijlwijziging door in de jaren veertig van de zeventiende eeuw.)
- Bij selfies worden idolen/beroemdheden/voorbeelden vaak gevolgd in mimiek en gebaar en dit is ook zichtbaar in Flincks zelfportret waarin hij Rembrandt navolgt.

per juist antwoord

1

Tussen toverdoos en mystieke grot

---

12 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Perret was relatief onervaren (had nog niet veel gebouwen zelf ontworpen en gebouwd).
- Perret bouwde met een destijds nieuw materiaal / procedé: gewapend beton.
- Perret had niet eerder een kerk / monument ontworpen of gebouwd.
- Perret was, als architect, ongeschoold.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

13 maximumscore 3

drie van de volgende:

- industriële vervaardiging: De betonelementen waaruit de kerk hoofdzakelijk is opgetrokken werden industrieel vervaardigd (gieten van beton in rasters). Er was zodoende weinig mankracht nodig (geen handwerk) en dat maakt de bouw relatief goedkoop.
- beperkt aantal vormen: De kerk werd opgetrokken uit een herhaling van dezelfde vormen. Dit betekent veel hergebruik van (zelfs reeds bestaande) mallen en dat is goedkoop.
- materiaalkosten: Het gebouw bestaat hoofdzakelijk uit beton en glas (en geen bijzondere of exclusieve materialen) en is om die reden relatief goedkoop.
- systeembouw: Veel onderdelen van de kerk (de buitenwanden, het gewelf, de zuilen, de elementen voor de toren) werden geprefabriceerd en op de bouwplaats met elkaar verbonden. Dit maakt het bouwen snel en weinig arbeidsintensief en zodoende goedkoop.
- onbewerkt materiaal: Het gewapende beton is ruw toegepast, zonder verdere bekleding, dit maakt het relatief goedkoop.
- goedkope arbeidskrachten: Er kan gebruikgemaakt worden van relatief goedkope arbeidskrachten, de inzet van verschillende ambachtsslieden met specifieke kennis of vaardigheden is bij deze kerk beperkt.

per juist antwoord

1

14 maximumscore 2

- bouwkundig: De Sainte-Chapelle is een voorbeeld van skeletbouw / geraamte van pijlers, bogen en steunberen, en skeletbouw is ook kenmerkend voor bouwconstructies met gewapend beton (waardoor muren niet dragend zijn en er grote glas-in-loodramen geplaatst kunnen worden)
- status: De Sainte-Chapelle is een interessant voorbeeld, omdat de Notre-Dame du Raincy daarmee in een reeks van beroemde kerken komt te staan en dat werkt statusverhogend voor Perret

1

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

15 maximumscore 2

- voorgevel (een van de volgende): 1
  - Gotisch is de bundeling van de (hoge smalle) pijlers, en Grieks de plaatsing aan de voorzijde van het gebouw.
  - Gotisch is de verticaliteit (in de toren), en Grieks de stapeling van cilinders of het gebruik van stapelbouw / de horizontale-verticale structuur (geen spitsbogen).
  - Gotisch zijn de grote ramen, en Grieks de indeling van de gevel (van het schip) aan de voorzijde (met een architraaf, trigliefen en een fronton).
- de indeling van de (binnen)ruimte (een van de volgende): 1
  - Gotisch is de hoge, driebeukige opzet, en Grieks de in een of twee rechthoek(en) geplaatste zuilen.
  - Gotisch is de grondvorm met absis, en Grieks de rechthoekige grondvorm.

Opmerking

Alleen als zowel het gotische als het Griekse element wordt genoemd 1 scorepunt toekennen.

16 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Romeins: De plattegrond en/of de vorm van de kerk heeft overeenkomsten met een basilica (gebouw van handel en rechtspraak).
- romaanse stijl: De plattegrond en de vorm van de kerk hebben meer overeenkomsten met een basiliek / romaanse (halle)kerk, namelijk een vrijwel een-beukig schip afgesloten door een absis.
- classicisme: Strenge symmetrie en met name in de façade veel verwijzingen naar zuilen/pilasters.
- art deco en/of eclecticisme: Mengeling van stijlen met name zichtbaar in de façade met verwijzingen naar (Egyptische) tempelbouw, (modernistische) wolkenkrabbers.
- functionalisme: Het belangrijkste constructiemateriaal, beton, wordt zichtbaar gelaten en/of het ontbreken van ornamentiek en/of de functies zijn direct af te lezen aan de plattegrond.
- futurisme: Opstuwende vorm (telescoopvorm) in modern materiaal en voorkeur voor (streng) geometrische decoratie.

per juist antwoord

1

Opmerking

Alleen als zowel de stijltraditie met een daarbij horend juist argument wordt genoemd 1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

17 maximumscore 3

drie van de volgende:

- Perrets ontwerp laat veel meer licht toe door de toepassing van raampartijen met een relatief groot glasoppervlak (ten opzichte van het oppervlak van de raamomlijsting) (veel meer dan de door spitsbogen ingekaderde ramen van de Sainte-Chapelle).
- Perrets ontwerp laat veel meer licht toe door het gebruik van helder en licht gekleurd glas (meer dan het donkere glas in lood van de Sainte-Chapelle).
- Perrets ontwerp is lichter, omdat het geen steunberen bevat die de directe lichtinval belemmeren (anders dan de door steunberen omgeven glas in loodramen van de Sainte-Chapelle).
- Perrets eenvoudige (veelal geometrische) ontwerp van de raampartijen benadrukt de werking van het licht sterker (meer dan de raampartijen van de Sainte-Chapelle waar ook aandacht wordt opgeëist door de voorstellingen).
- Het glas en beton zijn samen (anders dan de glas-in-loodramen van de Sainte-Chapelle) meer als totaal / als één geheel ontworpen en dat versterkt de idee van eenheid van licht / de symboliek van 'God is licht'.

per juist antwoord

1

18 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Het 'optillen' van de leefruimte naar de eerste verdieping zorgt weliswaar voor een doorlopend maaiveld, maar is voor de bewoners niet (altijd) praktisch/functioneel.
- Het wit schilderen van de gevel en de pilaren heeft geen beschermende functie (voor het materiaal), maar benadrukt vooral de vorm van het gebouw (in contrast met de ruimte er omheen).
- De keuze voor ronde vormen / cilinders op het dak heeft geen praktische functie, maar zorgt voor een fraai contrast met de rechthoekige doos op de eerste etage en/of komt voort uit het idee van machine-esthetiek.
- De keuze voor een plat dak zorgt voor een zuivere geometrische vorm / zorgt voor een scherp contrast tussen rond en hoekig, maar is in een nat klimaat niet optimaal/functioneel.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 3

Le Corbusier heeft die status van grote modernist gekregen (drie van de volgende):

- door zijn herkenbare stijl / strak moderne esthetiek (Internationale Stijl) die door veel architecten is nagevolgd.
- doordat hij zijn visie op (moderne) architectuur in veel publicaties/lezingen uitdroeg (sterke pr voor zichzelf).
- doordat hij zowel architect als theoreticus was (anders dan Perret die in de eerste plaats aannemer was en nauwelijks een theorie op schrift stelde).
- doordat hem (ook) een bepaald modern mensbeeld voor ogen stond / doordat hij bouwde vanuit een moderne maatschappijvisie (hij bouwde sociale architectuur).
- doordat hij als architect internationaal werkzaam was (anders dan Perret die nauwelijks buiten Frankrijk werkte).

per juist antwoord

1

20 maximumscore 3

drie van de volgende:

- De scheve en gekromde wanden van de kerk in Ronchamp zijn organisch en wijken daarmee sterk af van de traditionele typologie van een kerk met geometrische vormen.
- Het dak van de Notre-Dame du Haut is een (holle) vorm die over de gevel heen steekt / die doet denken aan een paddenstoel, en wijkt daarmee sterk af van de traditionele geometrische (punt)daken.
- De kerk in Ronchamp heeft een (weinig opvallende) lage toren die los staat van de kerk, terwijl de hoge toren(s) (op de viering of het westwerk) een belangrijk onderdeel is van de typologie van veel traditionele kerken.
- De kerk in Ronchamp heeft geen direct herkenbare façade, zij- en achterkant, dit is een belangrijk onderdeel van de typologie van traditionele kerken (westfront, middenschip, koor aan de oostzijde).
- De kerk in Ronchamp heeft geen geprononceerde ingangspartij, dit is wel een belangrijk onderdeel van de typologie van traditionele kerken (grote deuren / poort, portaal).

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

21 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Materiaalgebruik en vormen van de Notre-Dame du Haut zijn niet (louter) functioneel (form follows function), maar hebben (vooral) een verhalende functie en dat is postmodern te noemen.
- De speelse/organische vormgeving van de Notre-Dame du Haut lijkt een directe reactie op de rationele/streng modernistische vormgeving. Het afzetten tegen het modernisme is postmodern te noemen.
- De Notre-Dame du Haut is met haar dikke muren en kleine ramen het tegenbeeld van de moderne uitgangspunten licht, lucht en ruimte. Het afzetten tegen het modernisme is postmodern te noemen.
- De Notre-Dame du Haut is door het 'speelse' karakter (spel met licht en kleur, vrij en afwisselend gebruik van vormen) een voorbeeld te noemen van het postmoderne adagium 'less is a bore'.

per juist antwoord

1

22 maximumscore 3

drie van de volgende:

- Door het formaat van de ramen te variëren valt er in meer of mindere mate licht (direct) naar binnen.
- Door de speelse plaatsing van de ramen in de gevel valt er op sommige plaatsen meer licht naar binnen dan op andere.
- Door het op verschillende manieren afschuinen van de vensterranden (als een soort schietgaten) valt het licht op verschillende wijzen naar binnen gericht/gebundeld, of juist gespreid.
- Door kieren te laten tussen de wanden (en tussen de wanden en het plafond) valt licht als strijklicht op de wanden.
- Door kleuraccenten in het glas wordt het licht gekleurd.

per juist antwoord

1

Theater van de mode

---

23 maximumscore 3

drie van de volgende:

- de wijdvallende (harem)broek
- de tuniek
- het tulband-achtige hoofddekseel
- het kleurgebruik
- de versieringen in de kleding, in de vorm van edelstenen en kwastjes

per juist antwoord

1

24 maximumscore 2

De Oriënt vormde een inspiratiebron vanwege (twee van de volgende):

- de rijkdom aan andere/'nieuwe' vormen en kleuren (bijvoorbeeld de rijk gekleurde en geornamenteerde kleden, tegels en stoffen).
- de associatie met sensualiteit (de pasja's en hun harems).
- de (nieuwe) verhalen, thema's / onderwerpen afkomstig uit deze wereld (de sprookjes van *Duizend-en-één-nacht* bijvoorbeeld).

per juist antwoord

1

25 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Beide gelegenheden trekken het 'juiste', mondaine / rijke / hippe / modebewuste publiek aan.
- Beide gelegenheden zijn vanwege het feestelijke karakter geschikt om uitbundige (avant-gardistische) ontwerpen te dragen.
- Beide gelegenheden genereren publiciteit via artikelen en foto's in kranten en tijdschriften (en bereiken daarmee een groot/breed publiek).

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

26 maximumscore 2

twee van de volgende:

- De sculptuur van een sprookjesachtige vogel (*Vogel* van Brancusi) versterkt het exotische / dierlijke karakter van Poirets ontwerp. (Door deze associatie wordt Denise als het ware een exotische paradijsvogel.)
- Het poseren voor het met bloemen gedecoreerde behang versterkt het natuurlijke / exotische / dierlijke karakter van Poirets ontwerp. (Door deze associatie wordt Denise als het ware een exotische paradijsvogel.)
- Het gebruik van een avant-gardistisch kunstwerk, in een verder voorname traditionele, 'klassieke' omgeving, benadrukt het avant-gardistische of surreële karakter van Poirets ontwerp.
- De voorname en sierlijke/verfijnde omgeving (ornamentiek, behang, materiaal) verleent ook Poirets ontwerp grandeur/klasse.

per juist antwoord

1

27 maximumscore 1

een van de volgende:

- performance art
- minimal art

28 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Net als Poiret tonen Viktor&Rolf hun mode in een exotische / oosterse setting.
- Net als Poiret tonen Viktor&Rolf hun mode in een theatrale / geënceneerde setting.
- Net als Poiret combineren/gebruiken Viktor&Rolf verschillende kunstdisciplines (muziek, drama / dans) om hun mode te presenteren.
- Net als Poiret (oriëntalisme) sluiten Viktor&Rolf aan op een trend door te kiezen voor het thema mindfulness.

per juist antwoord

1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinerator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 1 juni. Meteen aansluitend op deze datum start Cito met de analyse van de examens.

Ook na 1 juni kunt u nog tot en met 12 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in de webbased versie van Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

tweede tijdvak

Ook in het tweede tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw tweede-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

---

afbeelding 1	Titiaan, <i>Portret van een man</i> , 1509, https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/c5/Titian_-_Portrait_of_a_man_with_a_quilted_sleeve.jpg
afbeelding 2	Rembrandt, <i>Zelfportret</i> , 1640, https://uploads6.wikiart.org/images/rembrandt/self-portrait-at-the-age-of-34-1640.jpg
afbeelding 3	Govaert Flinck, <i>Zelfportret</i> , 1639, https://www.rembrandthuis.nl/wp-content/uploads/2017/09/Flinck-Zelfportret-NGL.jpg
afbeelding 4	Govaert Flinck, <i>Portret van Suzanna van Baerle</i> , 1655, https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d0/Suzanna_van_Baerle_%281622-1674%29%2C_by_Govert_Flinck.jpg
afbeelding 5, 6, 7, 8	Willem Popelier, <i>Do-It-Yourselfie-Guide</i> , 2015, http://www.willempopelier.nl/diyselfie.html
afbeelding 9	Auguste Perret, Notre-Dame du Raincy, 1923, http://photos1.blogger.com/x/blogger/6784/3665/1600/48632/IMG_2277%20new.jpg
afbeelding 10	Auguste Perret, Notre-Dame du Raincy, 1923, https://www.bluffton.edu/homepages/facstaff/sullivanm/france/raincy/0033.jpg
afbeelding 11	Sainte-Chapelle, 1243-1248, http://pictures-and-images.net/content/paris-france-stained-glass.html
afbeelding 12	Le Corbusier, Notre-Dame du Haut, 1955, http://www.faydherbeacademie.be/sites/default/files/lc%20ronchamps.jpg
afbeelding 13	Le Corbusier, Notre-Dame du Haut, 1955, http://www.studioforma.ch/holy-architecture-worlds-most-beautiful-spiritual-places/
afbeelding 14	Le Corbusier, Notre-Dame du Haut, 1955

- afbeelding 15 Le Corbusier, Notre-Dame du Haut, 1955, <http://www.studioforma.ch/holy-architecture-worlds-most-beautiful-spiritual-places/>
- afbeelding 16 Paul Poiret, *Sjieke jurk*, 1911, [https://www.metmuseum.org/-/media/Images/Exhibitions/Temporary/Poiret_DP144891_534.JPG?w=1200&has h=666E53900E7BA2042BB3AA597462A78FB532761E](https://www.metmuseum.org/-/media/Images/Exhibitions/Temporary/Poiret_DP144891_534.JPG?w=1200&has%20h=666E53900E7BA2042BB3AA597462A78FB532761E)
- afbeelding 17 Eugène Delacroix, I, 1834, <http://4.bp.blogspot.com/-Zrv2DCzCWtI/Th2Yu0DJ5qI/AAAAAAAAACao/-MgekAA-wDI/s1600/03%2B-%2BDELACROIX%2BFerdinand%2BVictor%2BEugene%2B1798-1863%2B-%2BMulheres%2Bno%2BHar%25C3%25A9m%2Bem%2BArgel%2B1834.jpg>
- afbeelding 18 <http://www2.pictures.zimbio.com/gi/Viktor+Rolf+Runway+Paris+Fashion+Week+Haute+Qz2EfMO6rLvX.jpg>
- afbeelding 19 <https://assets.vogue.com/photos/55c6511b08298d8be21baac2/master/pass/MARC0306.1366x2048.JPG>
- afbeelding 20 http://www.blendbureaux.com/wp-content/uploads/2013/07/1372894513714_cached.jpg
- afbeelding 21 https://assets.vogue.com/photos/5891e71bb4a4bd466012a541/master/pass/img-holdingviktorandrolfcouturepresentation_164417134123.jpg
- afbeelding 22 http://www.residence.nl/media/_cache/upload/10/afbeeldingen/binnenkijken/anne/victor-en-rolf3-zen-tuinen-2013_crop_280x180.jpg
- figuur 1, 2 Willem Popelier, *Do-It-Yourselfie-Guide*, 2015, <http://www.willempopelier.nl/diysselfie.html>
- figuur 3 Notre-Dame du Raincy, http://photos.planete-tp-plus.com/galleries/ouvrages_historiques/monuments/1010612.jpg
- figuur 4 Notre-Dame du Raincy, http://www.lesfilmsdici.fr/44336-thickbox_default/eglise-notre-dame-du-raincy.jpg
- figuur 5 Sainte-Chapelle Parijs, http://3.bp.blogspot.com/-OE73csM7R3I/Uj0TxRXm0dl/AAAAAAAAA48/pxBd__-Th11/s1600/sainte+chapelle.jpg
- figuur 6 Sainte-Chapelle Parijs, <http://www.victorianweb.org/art/architecture/vld/1.jpg>
- figuur 7 Plattegrond van de Notre-Dame du Raincy, <https://i.pinimg.com/originals/42/c9/62/42c962085f1c1a3c897effe909353dae.jpg>
- figuur 8 Le Courbusier, Villa Savoye, 1929, <https://ka-perseus-images.s3.amazonaws.com/889d4b84b5d369689745b2441c7427e07089bef5.jpg>
- figuur 9 foto van duizend-en-tweede-nacht-feest, https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/vam-blog/wp-content/uploads/1002-nuit_97ad39d7b5417eb9562bffc24f4cf762.jpg
- figuur 10 http://www.orientaliststyle.com/uploads/4/0/8/6/40866513/220925_orig.jpg
- figuur 11 Denise Poiret in 'Faun'-jurk, foto van Man Ray, 1919, <https://i.pinimg.com/736x/8e/2b/82/8e2b82ea385f2c753e6106e1d5be3441--paul-poiret-fashion-history.jpg>

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling heeft ernaar gestreefd de auteursrechten op hier gebruikt materiaal te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Wie desondanks meent zekere rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht contact op te nemen met Cito.